

Wederzijdse dooperkenning moet verder verbreed en verdiept worden

“We moeten het doopsel opnieuw ontdekken als basis voor de christelijke eenheid”. Dat zei mgr. J. van Burgsteden s.s.s., bisschop-referent voor de oecumene, tijdens de evaluatie op 5 oktober van de Derde Europese Oecumenische Assemblee (zie ‘rkkerk.nl’, blz. 499). “Als ik iets heb meegenomen uit Sibiu, dan is het wel dat de christenen door de doop kinderen van God zijn geworden. Dat christenen op grond van dat kinschap allen bidden tot dezelfde Vader, maakt ons broers en zussen van elkaar, over grenzen heen, ook over kerkgrenzen.”

De bisschop-referent, tevens hulpbisschop van Haarlem, voerde in Sibiu informele gesprekken met diverse kerkleiders en theologen over de praktijk van de wederzijdse dooperkenning in de verschillende Europese landen. Waar de katholieke Kerk in Nederland ooit, in 1968, als eerste tot dooperkenning kwam met een protestantse kerk, blijken kerken in andere landen inmiddels grote voortgang geboekt te hebben. De wet van de remmende voorsprong? Mgr. Van Burgsteden: “Misschien. Inderdaad zijn in bijvoorbeeld Duitsland dooperkenningen tot stand gekomen die verder gaan dan de Nederlandse situatie. In Nederland is de katholieke Kerk tot wederzijdse dooperkenning gekomen met de Evangelisch-Lutherse Kerk, de Gereformeerde Kerken, de Nederlands Hervormde Kerk en de Remonstrantse Broederschap. Tussen 1968 en 1974 werden deze overeenkomsten gesloten. Daarna is het stil gebleven. Na 1974 konden we terecht zeggen dat we deze kwestie goed geregeld hadden. Maar het kerkelijke landschap is inmiddels veranderd. Naast de orthodoxe kerken zijn ook migrantenkerken sterk opgekomen. En ik vermoed dat dat ook nieuwe mogelijkheden geeft voor een verbreding van de dooperkenning.”

‘Magdeburg-verklaring’

Het voorbeeld waar Van Burgsteden naar verwijst is een op 29 april 2007 in Duitsland gesloten overeenkomst. Op initiatief van de Duitse Bisschoppenconferentie besloten liefst elf kerken tot wederzijdse dooperkenning in de zogenaamde ‘Magdeburg-verklaring’. Kardinaal Lehmann noemde het tijdens de plechtige slotviering “een grote schat, dat de kerken ondanks alle scheidingen de sacramentele band van de eenheid door de doop hebben behouden”. Weliswaar een onvolmaakte band van eenheid, maar daarmee ook een “grote uitdaging om in een nieuwe spiritualiteit van de doop de hindernissen tussen ons te overwinnen en nog meer ware eenheid te vinden”.

‘Dossier weer op tafel’

De wederzijdse dooperkenning kwam ook meermalen aan bod tijdens de officiële bijeenkomsten van de Assemblee en kreeg in de slotverklaring een plaats als tweede van tien aanbevelingen (zie kader). De oecumene-bisschop merkt op dat de doop niet alleen het begin van het leven als christen is, maar ook het begin van de oecumenische dialoog: “De slotverklaring van Sibiu wijst niet zonder reden nogmaals op de verbondenheid tussen doop, eucharistie en ambt. Gezien de fase van het oecumenische gesprek waarin wij ons in Nederland momenteel bevinden, is het niet verkeerd ons weer te bezinnen op onze gemeenschappelijke basis, de doop. Dat is geen gesprek over de ander. Wijzelf zijn immers ook gedoopt. Primair zal het een gesprek moeten zijn over en met onszelf. Hoe beleven wij ons gedoopt-zijn? Waar behoeft die beleving verdieping en uitzuivering? Dat proces van bekering inbrengen in de oecumenische dialoog lijkt mij een zegen voor de verhoopde eenheid tussen de kerken. Het wordt hoog tijd dat we dit dossier weer op tafel krijgen. Daar zal ik mij de komende maanden voor inzetten, ook binnen de Raad van Kerken in Nederland.”

Criteria

Het Oecumenisch Directorium geeft een aantal criteria waarop gelet moet worden wanneer de geldige bediening van het doopsel wordt onderzocht. Onderdompeling of besprenkeling met water en het gebruik van de trinitaire doopformule zijn de doorslaggevende elementen. Vanuit het katholieke perspectief is daarmee tamelijk eenvoudig vast te stellen of er sprake is van een geldige doop. Van sommige kerken wordt de geldigheid van de doop zo vanzelfsprekend geacht, dat het nooit tot een formele wederzijdse dooperkenning met de katholieke Kerk is gekomen, bijvoorbeeld in het geval van de Oud-Katholieke Kerk. Bij de Pinksterkerken zal de discussie een volledig ander perspectief hebben wanneer het gaat over de geldigheid van de kinderdoop. En in relatie tot sommige orthodoxe Kerken lijkt soms sprake te zijn van een enkelzijdige dooperkenning van de orthodoxe doop door de katholieke Kerk. Mgr. Van Burgsteden: “Ik weet dat mijn voorstel niet van vandaag op morgen gerealiseerd zal zijn. Daar waar de dooperkenning de facto een gegeven is, zou formalisering een proces van bezinning kunnen initiëren. En het is die bezinning op ons gemeenschappelijke kinschap Gods die mij vooral voor ogen staat. Daarmee raken wij immers het hart van de Spirituele Oecumene.”

Tweede aanbeveling ‘Sibiu’

We bevelen aan om de discussie over de wederzijdse erkenning van de doop voort te zetten, daarbij rekening houdend met de belangrijke verwezenlijkingen op dit gebied in verscheidene landen en ons ervan bewust zijnd dat deze kwestie diepgaand verbonden is met het verstaan van eucharistie, ambt en kerkleer in het algemeen.”

De vertaling van de slotboodschap van de Derde Europese Oecumenische Assemblee verschijnt binnenkort in ‘Kerkelijke Documentatie’.